

هەلسەنگاندى ڪاري ھاپھيمانان و شەرى داعش و هەرەشەي مېلىشىياكان لە راپورتىكى پەتاڭۇندا

21-02-2021

نووسەرەكان

ناوهندى لېكۆلەنەوەي روودادو

عهلى کوردستانى - ناوهندى لىکۆلینەوھى رووداوا

چاودىرىي گشتى وەزارەتى بەرگرى ئەمرىكا لە 24 مىن راپۇرتى خۆيدا بۇ كۈنگۈريسى وەلتەكەي (وەرزى كۆتايى ٢٠٢٠) لەبارەي ئۆپەراسىيۇنەكان بۇ بەرەنگاربۇنەوھى داعش لە عىراق و سووريا لە ماوهى نىوان (1) تىشىنى يەكەم بۇ 31 ئى كانوونى يەكەم (2020) ھەلسەنگاندى بۇ دوا پىشەاتەكانى كارى ھاۋپەيمانان و شەپى داعش و ھەرەشە مىلىشىياكان كردووھ. راپۇرتەكە ئاماڙەي بە مەترىسى گرووبە مىلىشىياكان و ھەولەكانيان بۇ دەركىرىدى ئەمرىكا لە ناوجەكە كردووھ، ھەروھە كارىگەری مىلىشىياكانىش لەسەر كارى ھاۋپەيمانان و مانھوھى ھىزەكانى ئەمرىكا لەم ناوجەدا خستووھەررۇو.

بەپى راپۇرتەكە، لەماوهى نىوان (1) تىشىنى يەكەم بۇ 31 ئى كانوونى يەكەم (2020)، ھاۋپەيمانان و ھاۋپەشەكانيان لە ھىزە ئەمنىيەكانى عىراق و ھىزەكانى سوورىاي دىمۆكراٽ لە رووبەررۇوبۇنەوھى داعش بەرددەوامبۇون. داعشىش توانىووېتى لە عىراق و سووريا لەئاستىكى نىزىدا ھىزە ئەنجامبدات. بەپى راپۇرتەكە لە ماوهىدا "داعش نەيتوانىوھ ھىچ كرددەوھىكى ئالۇز و داگىركردنى ناوجەيەكى فراوان و پەلامارى دەرەكى ئەنجامبدات، لەگەل ئەوهشدا ھىزەشەكانيان لە كۆتايى ئە ماوهىدا كەمبۇوهتەو، بەلام بەرددەوام ھەولى قوستىنەوھى ناكۈكىيە ئىتنى، سىپاسى و دينىيەكانى داوه". خالىكى دىكە ئەوهىكى كە داعش سوودى لە بۇشانى ئەمنى ھەردەوام وەلات وەرگرتووھ بۇ ڪارەكانى. لەم وەرزەدا يەكىكى لە گەورەتىن ھەرەشەكان بۇ سەر كارى ھاۋپەيمانان گرووبە مىلىشىياكانى عىراق و سووريا بۇون. زىادبۇونى تووندىتىزىيەكان لە دىزى بەرژەوەندىيەكانى ئەمرىكا لە عىراق، بەھۆي كۆتايەتى ئاگىرەستى مىلىشىياكانى نىزىك لە ئىران لە ئارادابۇوھ. مىستەفا كازمى، سەرۆكۈھەزىزبانى عىراق ھەنگاوى بۇ پاراستىنى ھىزەكانى ھاۋپەيمانان گەرتۈوهتەبەر و بەرددەوامبۇش بۇوھ بۇ چەسپاندى دەسەلات بەسەر مىلىشىياكاندا، لەھەمان كاتىشدا مىستەفا كازمى ھەولىداوه خۆي لە رووبەررۇوبۇنەوھى راستەخۆ لەگەل مىلىشىياكاندا بەدۇرېرىت. لەلایكى دىكەوھ ھىزە ئەنگەندا ئىران و رۈزىمى سووريا ھەرەشەيان بۇ سەر بەرژەوەندىيەكانى ئەمرىكا لە باکوورى سووريا دروستىردووھ، ئەم گرووبانە پەلامارى ھىزەكانى سوورىاي دىمۆكراٽيان داوه و ناكۆكى ناوخۇپىيان قوستووھەوھ بۇ بەدەستھىنانى پىشتكىرىلى لە ناوجانە پىشىتەر لە ژىز دەسەلاتى داعشدا بۇون. لە سالى 2020 دا بە ھاۋپەشى ھاۋپەيمانىي ھىزە ناوخۇپىيەكان و بە پالپىشى ھاۋپەيمانان، توانزاوه رىڭرى لە زىنبۇونەوھى داعش بىرىت، بەلام نەتونزاوه بەتەواوى رىڭى لە پەلاماردان و ھىزەشەكانى داعش بىرىت.

پىشەاتەكان لە عىراق

بەپى راپۇرتەكە، فەرماندەيى ناوهندى ئەمرىكا وايدەبىننەت ھىزىشى 20 ئى كانوونى دووھەم بۇ سەر زۆنى سەوز و فرۇكەخانەي نىۋەدەوەلەتى بەغدا و چەند بالەخانەيەكى ناو كۆمپاوهندى باليۆزخانەي ئەمرىكا گەورەتىن ھىزىش بۇوھ كە لە سالى 2010 وە لە لايەن مىلىشىياكانەوھ كراوهەت سەر ئەم ناوجەيە. بەپى راپۇرتى تىمى ھاۋپەشى ھاۋپەيمانان، لەم وەرزەدا ستراتىز و توانا و ھاوسۇزىنى داعش وە ئىخۆي ھەلەن ئەم ئەنجامدۇرۇدۇر. بەشىۋەيەكى سەرەكى داعش وەك ئانە بچۈك بەسەر ناوجە گۈندىشىنەكاندا بڵاوبۇوهتەو و بۆمبى چىندرەو و چەكى بچۈوكى لە پەلامار و ھىزەشەكانيان بۇ سەر ھىزە ئەمنىيەكانى عىراق بەكارھىناؤھ. ھەروھە راپۇرتەكە ئاماڙەي بەھەشكەردووھ، كە ھىچ زانىارىيەكىان نىيە لەسەر دابەشبوونى گەورە و ناكۆكى لەسەر دەسەلات لەنئۇ رىڭخراوى داعش لە عىراق و سووريا. راپۇرتەكە ژمارەي چەكدارەكانى داعشنى ھەلسەنگاندۇوھ و واي داناوه كە ژمارەي چەكدارانى داعش لە عىراق و سووريا لەنئوان 8 ھەزار بۇ 16 ھەزار چەكدار بن. ئەمەش لە كاتىكىدا لە راپۇرتى مانگى كانوونى دووھەمى ھەمان سالدا ھەلسەنگاندۇان بۇ ژمارەي داعش لەنئوان 14 ھەزار بۇ 20 ھەزار چەكداردا بۇوھ.

دىپلۆماتىيەكى پىشۇووي ئەمرىكا ھۆكاري كەمبۇونەوھى ژمارەي داعشى بۇ ئۆپەراسىيۇنەكانى توركيا لە باکوورى سووريا و تووندىتۆلۈردنى سنۇورەكان لەگەل سووريا گەرەنۈتەوھ. لە راپۇرتەكەدا فەرماندەيى ئەمرىكا-ئەورۇپا پىپىوايە ھەولەكانى حکومەتى توركيا لە رووبەررۇوبۇنەوھى تىرۇردا بۇوھەتە هوئى باشکەردىنى ئاساپىشى سنۇورەكانى لەگەل عىراق و سووريا و تواناي داعشى كەمكەردووھەتە لەھەوھى بتوانىت لە نىوخاکى توركياوھ پەلامار بەدات. پىننەتگۈن ژمارەي ھىزەكانى لە عىراق لە ماوهى نىوان (مانگى تىشىنى دووھەمى 2020 تاوهەكى ناوهەراسىتى كانوونى دووھەمى 2021) لە 3 ھەزار سەربازدۇوھ بۇ 2 ھەزار و 500 سەرباز كەمكەردووھ، ئەۋىش لە كاتىكىدا ھىزەكانى ھاۋپەيمانان بەرددەوامبۇون لە ھېشىتەوھى توانا پىپىستىيەكان بۇ پالپىشى ھىزە ئەمنىيەكانى داعش بەرگى كەنگەری و ئاسمانىيەوھ، ھەروھەها لەم وەرزەدا نزىكەي 900 سەربازىش لە سووريا بڵاوهەيان پىپىكراوه. بەپى ھەوالگەر بەرگرى ئەمرىكا، داعش بۇشانى ئەمنى نىوان ھىزە عىراقىيەكان و ھىزەكانى پىشەمەرگە لەناوجە ناكۆكى لەسەرەتەن قوستووھەتەوھ. حکومەتى عىراق دەستپىشىخەرى كردووھ بۇ درووستىردىنى ھىزى ھاۋپەش لە نىوان سوپاى عىراق و پىشەمەرگە بۇ دابىنگەر ئەمنىيەتى ئەن ناوجانە.

به‌لام به‌ره و پیش‌چوونی زور که‌می به‌خووه بینیوه و جنیه‌جیکردنکه‌هی له و ناوجانه لوازه . هیزه عیراقیه‌کان زوریه‌ی ئۆپراسیونه‌کانیان به‌شیوه‌یه‌کی سه‌ریه‌خو له دژی داعش ئەنجامدەدەن، به‌لام ئیستاش پشت به هەندیک پالپشتنی هاوپه‌یمانان دەبەستن.

پیش‌هاته‌کان له سوریا

لەم وەرزەدا هىزش و پەلاماره‌کانی داعش کە میانکردووه، چالاکییه‌کانیان (ھېرىشەکانیان) زیاتر چەند ناوجەیه‌کی دیارپکراو و پاریزگایه‌کی كردووه‌تە ئامانجى، ئەويش بە ئامانجى هەلگىرساندى ناكۆكى مەزەبە له و ناوجانەدا. بەپىي هاوپه‌یمانان داعش ھېرىشەکانی زیاتر بۇ سەر ئەم سەن ناوجەیه بۇوه، پاریزگای دېرەزۈور، سەنتەرى بىبابنى سورىيە لە حومس و حەما بۇوه، كە هیزەکانى رېئىمى سورىيە لىيە. هەروهەلا له ناوجەکانى ژىر دەسەلاتى سورىيە ديموکرات، داعش بەرده‌وامە له كوشتنى سەركەرە سەربازى و مەددەننیه ناوجۆيىه‌کان بە ئامانجى دروستىكىرىنى ناكۆكى و نەھېيشتنى هارىكارى له نىوان دانىشتوانى عەرەب و دەسەلاتادارانى كورد له و ناوجانەدا. بەپىي زانبارىيەکان، هیزەکانى سوورىيە ديموکرات بەرده‌وامبۇون له ئۆپەراسىونەکانى دژی داعش و بە كىدار ژىرخانى ناوجەکەيان لەم وەرزەدا پاراستووه. هەروهەلا بە پىي راپورتى هاوپه‌یمانان هیزەکانى هاوپه‌یمانان بەرده‌وام بۇون له پىدانى راۋىيّ بە هیزەکانى سورىيە ديموکرات لەوھى ئۆپەراسىونى سەریه‌خو دژی داعش ئەنجامبدات. هیزەکانى سورىيە ديموکرات پشتى بە هيزي ئاسمانى هاوپه‌یمانان لەرۇووی ھەوالڭرى و چاودىرى بەستووه، هەروهەلا هیزەکانى هاوپه‌یمانان لەزۇریه‌ئۆپەراسىونەکاندا هاوپه‌شىي كردووه. لە لايەكى دىكەشەوە هیزەکانى هاوپه‌یمانان گەپانى هاوپه‌شىان لەگەل هیزەکانى سورىيە ديموکرات بۇ پاراستى ژىرخانى نەوتى كردووه.

لايەنی سىيەميش بەرده‌وامبۇون له كارىردن لە شۇنى نزىكى هاوپه‌یمانان و هاوپه‌شەکانى له و ناوجانە، كە ئەمەش بۇوه ھۇي بەرده‌وامى ئۆپەراسىونى قەرەبالخ وچىر لە باکوورى رۇزەھەلاتى سورىيە. بەپىي ھەوالڭرى بەرگرى ئەمرىكا، ئىران و هاوپه‌شەکانى (وھەكىلەکان) بەرده‌وامبۇون لە پالپشىكىرىدىن رېئىمى سورىيە و ھەرەشەكىردن لە هیزەکانى ئەمرىكا. هەروهەلا وھزارەتى دەرەھە ئەمرىكا تىبىنى ئەوھى كردووه، كە هیزەکانى هاوپه‌یمانان ئىران بەرده‌وامبۇون لەسەر ئۆپەراسىون لە دژی پاشماوه‌کانى داعش لەناوجەکانى ژىر دەسەلاتى رېيىمدا. رووسياش ئۆپەراسىونى لە دژی داعش لەناوجەکانى ژىر دەسەلاتى رېئىم ئەنجامداوه و بەرده‌وامى بە پىڭەيەكى هیزەکانى لە نزىك هاوپه‌یمانان لە باکوورى رۇزەھەلاتى سورىيە داوه. بەگۈزىرەي راپورتەكە بۇ رېگىرىكىردن لە روودانى پىكدادان لە ئۆپەراسىونەکاندا، پىنتاگۇن لەگەل هیزەکانى رووسيا ئوتۇمبىلى سەربازى جۇرى بىرادلى لەناوجەكدا وھى هىزى پاریزەر بىللاوکردووه‌تەوە. لەم وەرزەشدا هیزەکانى رووسيا كەمتر پىشىلەكارىيەن بەرامبەر بە پرۇتۇكۇلەكانى رېگىرتىن لە درووستبۇونى پىكدادان ھەبۇوه. لەنزاپ عەين عىسا پىكدادانى نىوان هیزەکانى توركىيا و هیزەکانى هاوپه‌یمانان لەگەل هیزەکانى سورىيە ديموکرات وايىرد فۆكۇوسى هیزەکانى سورىيە ديموکرات لەسەر رووبەرىيەنەوەي داعش نەمىننەت. لە مانگى كانوونى دووهەمى 2020 دا رووسيا بە فەرمى رايگەباند "پىڭەي نۇنى لە دەرورۇوبەرى عەين عىسا دادەنلىت بۇ ئەوھى هارىكارېت لەوھى تووندەتىئى زیاتر لەنۇوان لايەنەكاندا روونەدات". لە راپورتەكەشدا ئاماژە بەوھەكراوه، ئىستا ھەسەدە بە بەراورد بە رابردووه، لەرۇوی سەربازىيەوە زیاتر ھەست بە سەركەوتىن و سەریه‌خوئى دەكتات.